

L'àngel de Safri

Propostes didàctiques

Elaborades per Maria Viu

L'ÀNGEL DE SAFRI

DESCRIPCIÓ

Autora: *Hilary McKay*

Il·lustracions: *Liselotte Watkins*

Traductor: *Josep Marco*

Edicions Bromera / Alzira, 2004

Col·lecció: «ESFERA», núm. 2

Format: 13 × 20,5 cm, 194 pàgs.

Enquadrernació en cartoné. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 12 anys. El dia a dia d'una família gens convencional, en una casa catòlica i sense normes és el marc en què es desenvolupa la història de Safri, una xiqueta que lluita per retrobar-se amb el seu passat a molts quilòmetres del lloc on viu. L'agilitat de la narració i un llenguatge clar i comprensible contribueixen a construir un argument que captivarà els lectors des de les primeres pàgines.

RESUM ARGUMENTAL

Els membres de la família Casson són molt peculiars. Els pares, Eve i Bill, són artistes, però mentre que la mare conviu amb els seus fills en la Casa del Plàtan –un lloc absolutament catòlic com la mateixa Eve–, el pare s'allunya sis dies per setmana de la realitat i viu en un modern apartament a Londres una vida «d'artista», sense xiquets escandalosos ni preocupacions domèstiques.

A més dels pares, la família Casson està formada per Cadmi, Anyil, Safrà i Rosa. Cadmi –Cad per a la família i els amics– és la major, la que té compte dels seus germans i de dotzenes de conillets d'Índies, responsable i servicial... però incapaç d'aprovar exàmens. Anyil, l'únic xic, sent una certa inclinació per la cuina, i té previst ser explorador de llocs llunyans, sobretot del pol Sud, però això serà quan supere el pànic a les altures, en particular, i a qualsevol cosa, en general. Rosa, la xicoteta del grup, és la persona amb més sentit comú de la família, i una artista que alimenta el seu esperit, i també el seu cos, amb pintura.

L'altre membre de la família és Safrà. O Safri, que és com li diuen a casa. És una xiqueta pèl-roja que un bon dia s'adona que el seu nom no apareix en la carta de colors, com els dels seus germans, i així descobreix que és adoptada. Sa mare, la germana bessona d'Eve, va morir quan ella era una xiqueta, i el seu iaio la va portar a casa dels Casson des de Siena, ciutat italiana –amb nom de color, evidentment– en què vivien ambdues.

A partir del moment en què Safri té referència del seu origen, i a pesar de l'adoració que per ella sent la resta de la família, sovint se sent sola i desarelada. Els únics lligams que té amb el passat són un somni recurrent en què apareix un jardí, i el iaio que, damunt, va patir un accident poc després de portar la menuda des de Siena i vegeta en un asil, d'on el trauen de tant en tant per a anar de visita a la Casa del Plàtan.

Safri té una amiga rica, Sarah, la severa mare de la qual és directora d'un col·legi privat. Quan, de sobte, el iaio mor i la família coneix el contingut del seu testament, Safri s'assabenta que hi ha un àngel de la seua propietat en algun lloc, i decideix que només pot ser a Siena. Gràcies a l'ajuda de Sarah –i als diners dels pares d'aquesta–, inicia un viatge a Itàlia, com a polissó en un principi però amb coneixement i suport per part de tots després. A Siena, les dues xiquetes busquen en l'adreça de la mare de Safri, però no hi ha manera d'esbrinar res... fins a l'últim dia, en què

aconsegueixen parlar amb una anciana que els explica que Safri i sa mare van viure allí, i que l'àngel era una estàtua, però que ja no es troba en el jardí dels somnis de la xiqueta, perquè el iaio el va comprar i se'l va endur a Anglaterra.

Al mateix temps, Anyil dedueix que l'àngel es troba a Gal·les, i els tres germans inicien un accidentat viatge en un cotxe conduït per Cad, que acaba d'obtenir el permís de conduir. Finalment, tots aconsegueixen el que volen, i sobretot, continuen sent una família unida i peculiar, autèntica i feliç.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Els temes principals de *L'àngel de Safri* són la solidaritat i l'amor fraternal. En un context certament peculiar, en què les necessitats s'allunyen d'allò convencional, cal destacar que cadascun dels membres de la família accepta les excentricitats de la resta, i constantment dóna suport a les decisions que es prenen, per destrellatades que puguin semblar.

També és remarcable l'encert de l'autora, que ha trobat el to narratiu adequat per a mostrar al lector aquesta normalitat, i per a bastir un relat que captiva des de la primera pàgina. El fet que els protagonistes siguin preadolescents amb una vida lluny de la normalitat aconseguirà, sens dubte, que els lectors d'aquestes edats s'hi senten identificats i desitgen formar part del grup, encara que siga llegint el llibre.

A més, hi ha altres temes que apareixen tractats a *L'àngel de Safri*, com per exemple el tòpic de la forma de vida dels artistes, reflectida en la caòtica desorganització d'Eve, o l'actitud discriminatòria del pare envers la mare: ambdós comparteixen activitat, però exclusivament Bill és considerat un artista important, a pesar que Eve és, de fet, qui fa tirar endavant la família gràcies a la venda dels seus quadres.

D'altra banda, també els personatges secundaris aporten a l'obra eixos temàtics per a la reflexió. El iaio, reclòs en una residència, mostra la cara més trista de les relacions familiars, a pesar de l'afecte que li professen tots els seus néts; i Sarah, amb la seua malaltia, és una mostra de capacitat de superació dels problemes, encara que al mateix temps és el paradigma de xiqueta rica, filla única i consentida que aconsegueix tot el que es proposa.

Un calaix de sastre, en suma, en què trobem temes diversos, actuals i relacionats –o susceptibles de ser-ho– amb els nostres alumnes, que seran un al·licient per a capturar-los com a lectors, i que podem resumir en les línies que segueixen:

- La importància de la família com a institució i com a refugi de records i de vivències.
- Les relacions entre germanes i germans.
- El repartiment de les responsabilitats com a mitjà per a aconseguir una convivència respectuosa i gratificant.
- La forma de vida dels artistes, les seues prioritats i objectius.
- La recerca del passat com a fil conductor de la vida de les persones amb el seu futur.
- La capacitat de superació de les malalties i dels problemes, tant físics com psíquics.
- Les diferències entre la forma de vida de les persones dependent de la classe social a què pertanyen.
- La igualtat entre els sexes i l'educació no sexista.

L'AUTORA

Hilary McKay (1959, Lincolnshire, Anglaterra) va estudiar botànica i zoologia a la Universitat de St. Andrews, i va treballar com a tècnica en un laboratori, fins que ho va deixar per la literatura

fa ja un grapat d'anys. Amb la seua primera novel·la, *The Exilies*, va rebre el Guardian Children's Award. Fins ara, ha publicat uns vint llibres, incloent-hi novel·les, relats curts i llibres il·lustrats. A pesar de tot, Hilary McKay no és una autora massa coneguda al nostre país. Amb *L'àngel de Safri*, va guanyar el Whitbread Children's Book Prize del 2002.

LA IL·LUSTRADORA

Liselotte Watkins va nàixer el 1971 a Nyköping, (Suècia). Va estudiar a l'Art Institute de Dallas, als Estats Units, i ha treballat com a il·lustradora de moda des del final dels noranta. També ha realitzat incursions esporàdiques en el món de la il·lustració de llibres per a xiquets i adolescents, com és el cas de *L'àngel de Safri*.

EL TRADUCTOR

Josep Marco (les Alqueries, 1963) és professor de traducció i comunicació, i d'interpretació a la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana. Ha escrit una gran quantitat de llibres i articles relacionats amb aquestes àrees, adreçats sobretot a l'àmbit universitari. A més, ha traduït un gran nombre d'assajos i novel·les tant al català com al castellà. A Edicions Bromera ha realitzat diverses traduccions, tant de novel·les per a adults com per al públic juvenil, entre les quals destaquen *La nova catacumba* (2001) i *Els somnis de la casa de te* (2002), i durant l'últim any *El portal dels elfs* i *L'àngel de Safri* (també la versió castellana) en la col·lecció «Esfera».

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODÒLOGICS

L'acostament dels xiquets a la lectura no es produeix de manera casual. Tot i que, des de fa anys, es lluita des de l'escola perquè hi haja «química» entre aquests dos elements, la veritat és que la lectura no és una afició que envaïska l'esperit de les persones de manera natural. Si ho pensem bé, els ulls aconseguixen informació immediata de les imatges, i no de les lletres, per la qual cosa la resposta més lògica a aquests dos estímuls és prestar atenció al primer i oblidar per treballós el segon.

Ara bé, des de diverses institucions relacionades amb l'educació, i també des de tots els àmbits de la cultura, s'insisteix periòdicament en la necessitat d'inculcar en els menuts el desig de llegir. Per què? La resposta és unànime i clamorosa: llegir enriqueix el bagatge de les persones, els ajuda a ser més tolerants, ja que cada llibre mostra una part diferent del món, i, sobretot, vista des dels ulls d'una persona diferent en un moment concret. Això és la lectura: una ajuda per a obrir la ment.

Però la lectura també brinda l'oportunitat de divertir el lector. Els llibres són, a edats primerenques, històries divertides, emocionants o sentimentals acompanyades d'il·lustracions que mostren els mons en què als xiquets els agradaria viure. I si aquest és el començament de la lectura és més que probable que un xiquet lector esdevinga un jove lector, i aquest un adult lector.

Només per les raons indicades ja és important que el professorat incloga en les seues programacions plans lectors. La casa i l'escola seran els llocs on s'inculque en els xiquets aquesta ànsia de conèixer el que diuen els llibres, però serà l'escola la principal implicada a aconseguir que aquests llibres, que eren en un principi jaciments de diversió i experimentació, no esdevinguen simples instruments d'aprenentatge. El tractament de la lectura ha de ser principalment lúdic i recreatiu, i no ha de convertir-se en l'origen de treballs sobre el contingut dels llibres i la vida dels autors.

Seguint aquesta idea, Edicions Bromera ha elaborat aquestes propostes didàctiques, amb l'ànim d'oferir als professionals de l'ensenyament un material que conserve aquesta intencionalitat lúdica inicial de la lectura, i per això hi hem inclòs, a més de la fitxa de lectura del principi, una sèrie d'activitats que no pretenen ser un examen sobre el contingut del llibre, sinó més bé exercicis que ajudaran a fer que el lector revisca de nou la història. Les activitats són divertides i treballen diversos temes relacionats amb la llengua i la literatura, i també amb el joc lingüístic. A més, s'hi inclou un gran nombre de preguntes, perquè entenem que cada classe i cada alumne o alumna té un ritme propi, i d'aquesta manera és el professor o la professora qui decideix si se'n responen totes o només unes quantes, quines són les més interessants per a treballar algun aspecte concret de l'obra, etc.

D'altra banda, i com a activitat de motivació prèvia a la lectura podem ensenyar la portada del llibre als nostres alumnes i parlar-los dels quatre xiquets protagonistes. Seria interessant, per exemple, dir-los-en els noms i que intentaren endevinar el caràcter de cada un només pel seu color. Per exemple, el color rosa pot definir una persona tranquil·la i assossegada, o cursi, o qualsevol altra característica que se'ls pugui ocórrer. També, si el professor o professora disposa d'una carta de colors (es pot demanar al departament de plàstica), cada xiquet o xiqueta de classe pot posar-se un nom de color, i explicar després per què ha elegit aquest en concret.

Finalment, cal recordar que tot el que fins ací es proposa està pensat per a la lectura grupal dirigida des de l'escola, i hem d'insistir en el caràcter optatiu de totes i cada una de les activitats.

*SOLUCIONS D'ALGUNES DE LES ACTIVITATS
COMPLEMENTÀRIES PLANTEJADES*

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 2

roig	perill, foc, sang
verd	naturalesa, frescor
blau	serenitat, tranquil·litat, constància
negre	mort, tristesa
blanc	puresa, lluminositat
groc	brillantor, llum, alegria

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. II

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTORA:

IL·LUSTRADORA:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: NÚM.:

1. Creus que els Casson són una família normal? Explica la resposta.

.....
.....
.....

2. Creus que els xiquets de la família Casson tenen noms apropiats? Quins noms els hauries posat tu?

.....
.....
.....

3. Quin és el teu personatge favorit? Explica les seues característiques i indica per què t'agrada més que els altres.

.....
.....
.....

4. Imagina que has de resumir el títol en cinc línies per a una fitxa de la biblioteca i redacta ací el dit resum.

.....
.....
.....
.....
.....

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. *L'estructura*

1.1. No totes les narracions presenten la mateixa estructura. Diem que una narració posseeix estructura lineal quan els fets que hi ocorren es presenten ordenadament, seguint el fil argumental lògic, d'acord amb el sistema tradicional d'introducció, nuc i desenllaç.

Analitza *L'àngel de Safri*, indica les pàgines en què comencen i acaben les parts esmentades i redacta un resum de les parts de la narració.

Des de la pàgina fins a la pàgina

Introducció

.....
.....
.....
.....

Des de la pàgina fins a la pàgina

Nuc

.....
.....
.....
.....

Des de la pàgina fins a la pàgina

Desenllaç

.....
.....
.....
.....

2. L'estil

2.1. Cada autor té un estil narratiu que caracteritza la seua obra.

En aquest cas, l'autora ha utilitzat un llenguatge ràpid i àgil, en el qual predomina la narració dels fets molt per damunt de la descripció dels personatges. No obstant això, aquests posseeixen característiques molt concretes. Escriu el nom, almenys, de sis personatges, i busca tres adjectius per a cadascun.

PERSONATGE	ADJECTIUS

2.2. Anem un poc més lluny: relaciona cada personatge amb la seua característica.

Cad	Oblida deliberadament els seus sandvitxos
Rosa	Col·lecciona conillets d'Índies
Eve	S'inventa una nóvia
Bill	És molt amable o molt severa
Sarah	Li agrada conduir per l'altre costat
Senyor Warbeck	Aconseguix tot el que vol
Senyora Warbeck	Tot li pareix complicat
Michael	Menja pintura

3. El narrador

3.1. Normalment identifiquem l'autor d'un llibre amb la persona que narra la història, encara que no tenen per què coincidir. Localitza i copia un fragment narratiu de *L'àngel de Safri*, i indica qui és el narrador. Justifica la resposta, assenyalant la persona del temps verbal que s'hi utilitza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2. Reescriu el fragment anterior canviant la persona dels verbs que hi apareixen. Qui sembla que és el narrador? Explica la resposta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Quin és el teu color favorit? Indica per què.

.....
.....
.....
.....

2. Relaciona els colors següents amb les idees amb les quals se solen associar.

roig
verd
blau
negre
blanc
groc

puresa, lluminositat
serenitat, tranquil·litat, constància
perill, foc, sang
brillantor, llum, alegria
naturalesa, frescor
mort, tristesa

3. Coneixes més associacions de colors? Anota-les ací:

.....
.....
.....
.....

4. Observa una carta de colors i descriu tan fidelment com sigues capaç de fer-ho, els colors que donen nom als protagonistes del llibre. Anota els noms d'objectes o d'animals que posseïsquen aquests colors.

.....
.....
.....
.....
.....

5. T'agradaria viure a la Casa del Plàtan? Explica per què.

.....

.....

.....

.....

6. Emplena la graella i indica què creus que signifiquen en realitat les frases següents sobre la Casa del Plàtan.

EN EL LLIBRE DIU...	EN REALITAT SIGNIFICA...
«No tenia calefacció central, hi havia llars de carbó en totes les habitacions.»	Era una casa vella que no s'havia reformat des de feia anys.
«...tenia la seua pròpia olor, una barreja d'humitat, sutja i una mena d'aroma verda.»	
«Cotxinilles, escarabats formigues i caragols tenien els seus accessos particulars.»	

7. Com imagines el lloc on viu la família Casson? Dibuixa'l ací.

8. Anyil, l'únic xic de la família Casson, té previst ser un explorador aventurer, però té vertigen. Per això decideix «curar-se» assegint-se a la finestra, per a enfrontar-s'hi. Elabora una llista de les coses que et fan por i indica com t'hi enfrontaries per a posar-hi solució.

EM FA POR	COM HO PODRIA SOLUCIONAR

9. Sarah, la xiqueta de la cadira de rodes, convenç Safri perquè es posen un *piercing*. Busca, en la sopa de lletres, set paraules angleses que solem utilitzar sovint, a més de *piercing*.

R	Q	T	E	R	R	S	R	D
A	F	O	O	T	I	N	G	L
F	W	E	R	I	I	P	N	P
T	A	S	F	T	H	J	I	K
I	R	C	A	M	P	I	N	G
N	K	X	B	N	M	P	N	Z
G	A	K	N	G	D	W	I	X
O	G	N	I	K	R	A	P	C
H	C	I	W	D	N	A	S	V

10. Recordes com es van conèixer Safri i Sarah? Reprodueix aci un diàleg semblant al que mantenen les dues xiquetes.

(Sarah pregunta el nom a Safri.)

.....

(Safri contesta, i explica per què en la seua família tots tenen noms de colors.)

.....

(Sarah respon i explica quelcom de la seua família.)

.....

(Safri diu que és adoptada.)

.....

(Sarah li pregunta com se sent per ser adoptada.)

.....

(Safri li parla del seu àngel i de Siena.)

.....

(Última intervenció de Sarah.)

.....

(Última intervenció de Safri.)

.....

11. Seguidament, llig la conversa completa de les pàgines inicials del capítol 4. Té alguna relació amb el teu diàleg?

.....

.....

.....

12. A partir del testament del iaio, Safri esbrina alguna cosa que canvia la seua vida i li dóna un nou sentit. Què és?

.....
.....
.....

13. El testament del iaio és molt breu, però indica clarament què deixa a cadascun dels seus néts. Completa'l.

A Cadmi Or, la meua néta major, li deixe

.....

A Anyil li deixe

A qualssevol altres néts o nétes que nasquen de la unió d'Eve i Bill Casson després de la data d'aquest testament els deixe

.....

Per a Safrà,

14. Imagina que viatjares com Safri, però des de la teua ciutat fins a Oslo, a Noruega. Per quines ciutats importants passaries? Indica'n, almenys, set.

.....
.....
.....
.....
.....

15. Redacta la nota que deixaries si te n'anares de casa com la protagonista, o la postal que enviaries per a contar com et va tot.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

16. Recordes la ciutat en què va nèixer Safri? Situa-la en aquest mapa d'Itàlia.

.....
.....
.....
.....

17. T'ha agradat el final de *L'àngel de Safri*? Proposa al teu professor o professora que cada un invente un final nou per a la novel·la. Podeu fer un concurs i llegir-los en veu alta a la classe, per a veure quin és el que més agrada.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Propostes didàctiques referides al llibre
L'àngel de safri (ISBN: 84-7660-961-2)

© Edicions Bromera, S.L.
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Maria Viu, 2004
Il·lustracions de Liselotte Watkins